

DUBROVNIK

nje na zemljištu, da uskladi interese korisnika zemljišta s javnim interesom, da uredi promet i da, prostornim sredstvima, osigura stanovnicima što bolje ekološke uvjete života. Ovisno o prostornom obuhvatu, dugoročnosti planske projekcije i cilju koji se planom želi ostvariti, postoji više vrsta urbanističkih planova, od kojih su glavni: generalni urbanistički plan i detaljni urbanistički plan.

Generalni urbanistički plan (GUP) izrađuje se za cijelo gradsko područje odjednom. Radi se u mjerilu 1:10 000 a najvažniji su mu dijelovi: plan namjene površina, zoniranje gustoće izgradnje, stanovanja i radnih mjesta, zoniranje režima načina gradnje, plan glavne prometne mreže i glavne komunalne infrastrukture. Izrađuje se za razdoblje 20–25 godina uz obvezatne povremene revizije. Temeljna mu je svrha dugoročno zacrtati prostorni razvitak cijeloga grada i dati referentni okvir i program za izradu detaljnih urbanističkih planova.

Detaljni urbanistički plan (DUP) donosi se za dio gradskoga područja na kojemu se neposredno predviđaju izgradnja ili drugi pothvati (asanacija, rekonstrukcija i sl.), što se utvrđuje planovima društvenoga i gospodarskog razvoja grada. Izrađuje se u mjerilu 1:1000 i njime se utvrđuju

parcelacija, građevni pravci, regulacijske linije, visine i namjene zgrada, stupanj izgrađenosti i stupanj iskoristivosti čestica, plan mreže lokalnih prometnica, parkirališta, uređenje zelenih površina i mreže lokalne komunalne infrastrukture. Temeljna mu je svrha da odredi uvjete za projektiranje i za izdavanje građevnih dozvola.

U primitivnim su društvima za formiranje naselja bili odlučujući prirodni uvjeti zemljišta; u razvijenijim društvima elementi fizičke geografije ustupaju mjesto antropogeografskim uvjetima, među kojima postaju važniji smještaj na kontaktu regija, konvergencija prometnih puteva, mjesto promjene načina prijevoza i sl. S vremenom jačaju političke i gospodarske funkcije grada, koje postaju odlučujućim čimbenicima razvitka grada. U razvijenim industrijskim društvima uočljiva je pojava urbanih sustava za koje je karakteristična međuzavisnost naselja i gradova, kao i njihova međuovisnost sa širom okolicom.

Budući da je hrvatsko tlo često bilo raskrižjem civilizacija, u pojedinim su se područjima razvili različiti tipovi gradova i urbanizacije. U zemljopisnom se smislu razlikuju gradovi sredozemnoga kulturnoga kruga koji se od Istre preko Primorja i Dalmacije obalom i otočjem rasprostiru na krajnjem